Ч. 179 Четвер 10 (23 серпня) 1900. Рік X

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годинї по полудни

Редакция і Адмінїстрация: улиця Чарнецкого ч. 12.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенем оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в агенциї дневників пасаж Гавсмана ч. 9 і в ц. к. Старостввах на провінциї:
на цїлий рік К. 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . „ —·40
Поодиноке число 2 с.

З почтовою пересилкою:
на цїлий рік К. 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . „ —·90
Поодиноке число 5 с.

Вісти політичні.

(Мирові переговори. — Події в Хіні. — Анґлїйцї про Девета).

З Льондона доносять, що тамошний посол хінский вручив льордови телєґраму Лїгунчана, котра жадає іменованя повновластників до мирових переговорів, супротив того, що посли в Пекінї вже освобождені. Таку саму депешу одержали правительства всїх держав. Правительство Сполучених Держав Америки рішило відмовити просьбі Лїгунчана що до уділеня послови Конґерови, або якому иншому американьскому урядникови повновласти для розпочатя мирових переговорів. Відмову оправдано тим, що хіньске правительство не виповнило условий ставлених перше Сполученими Державами.

По занятю Пекіну виринуло питанє, що робити державам з Хіною. Париский Figaro помістив статю, в котрій каже, що найважнїйшою на тепер річию єсть сатисфакция, яку повинна держати Німеччина за убите бар. Кеттелєра. Лежить то також в інтересі цивілїзациї. Войска німецкі вистануть, аби покорити Хіну, а союзні войска прийдуть їм на поміч. Франция вишле свої оружні сили до Тонкіну, де они будуть ждати на хід подій. Впрочім для будучности Хіни найважнїйшою річию буде становище, яке в тій хвили займе супротив неї Росия. А як в Росиї дивлять ся урядові круги на хіньску справу видко з отсеї статї „Пет. Ведомостий“, котрі пишуть: „По увільненю нашого посольства перестає всяка причина дальшої воєнної акциї і являє ся не лиш можливість, але й конечність як найскоршого єї закінченя. Можемо заключити з Хіною добрий мир, а впрочім навіть лихий мир є лїпший, як довга сварка. Наше правительство зуміє так забезпечити сибірску границю, що напади Хінців більше не повторять ся, а до сего не потребуємо помочи инших держав. Чим скорше прийдемо до порозуміня з Хінцями, тим більше утішить ся кождий Росиянин. Коли инші держави переймуть ся нашими засадами, виясненими в росийскім урядовім комунїкатї, то й они легко можуть заключити мир. Коли однак схочуть попирати свої власні, специяльні користи, то се нас вже нїчого не обходить. Росия нікому не буде виймати каштанів з огню“. — В тих словах бачимо дуже виразно дальший напрям росийскої політики в Хіні. Росия не має охоти дальше провадити війни, в наслїдок котрої Анґлїя усадовила би ся в долинї Янче, а Япан в Кореї. Тимчасом Анґлїя не устає в заходах, аби своїм війском обсадити Шанґай, що знов викликує великий неспокій у Франциї. На тім дуже легко може розбити ся дотеперішна европейска солїдарність. Анґлїя поки що, поступає досить осторожно і з уміркованєм, бо єї воєнні сили звязані африканьскою війною. Коли однак анґлїйска армія відзискає свободу рухів, тоди Анґлїя не буде така смирна а виступить в Хіні з тою брутальною безвзглядностию, котра характеризує всю єї політику. На всякий случай, в евентуальній акциї в Хіні, Анґлїя буде могла числити на поміч войовничо успособленого цїсаря Німеччини.

Про бурского ґенерала Девета пише один дописуватель анґлїйскої часописи Daily Telegr. так: „Завсїгди Девет! Місяць сходить, а огняні віхи звіщають: „Майте ся на осторожности! Девет є в лїсї і йде до Нюкесль!“ Сонце сходить а гелїоґраф доносить: „Стережіть ся дуже, бо Девет в Бетлєгемі і може спробувати напасти на два полишені в Лєдісміті батальони!“ Вечером дають знов сиґнали фанами: „Девет перейшов з сїмома командами через провал Кундуклянї та поступає против ґенерала Дартнеля в напрямі до Денді“. Але Ренґль, Гунтер і Метуен гонять за ним. Через три місяцї він першого держав в шаху, 30.000 людий чекає на него на границі Наталю. Він позамітав комунікацийні лінії і не дає нікому віддихнути, як здає ся, з силою 7000 людий. Один цїлий батальон кінниці, один полк піхоти та теплу одїж для цїлої армії він захопив сам. Почесть війни дійсно не лише виключно по нашій стороні! Хто осьпіває дїла Девета? Перед двома днями ми чули, що Девет вислав вісімсот полонників без официрів і оружия в похід через гори Спіонскопу. Сих вісімсот людий є побідними трофеями Девета. Честь, кому честь! І зараз при першім случаю, де анґлїйский начальник кінноти при таких самих условинах, як Девет, возьме в полон 1000 людий (половина з того кіннота), перерве лучність з армією позаду і яких 80.000 людий буде водити за ніс, то я такими самими виразами вискажу єму своє признанє. Девет має,

4)

ОБРАЗКИ з ДАЛЕКОГО ВСХОДУ.

(Після Ріхтгофена, Е. Вольфа, Вартеґґа, Гольдманна і др. зладив К. Вербин).

(Дальше).

II.

Сінґан і памятник несторияньских християн. — Несторияни. — В столици хіньскої держави.

В Европі уважають Хінців майже загально за варварів, мало що не за диких людоїдів. Погляд сей опирає ся з одної сторони на цїлковитім незнаню хіньских відносин і на умиснім, з гори обчисленім ширеню ложних вістий о хіньскім народі і его відносинах, а відтак і на нерозуміню хіньских звичаїв та обичаїв, які витворила там зовсїм відрубна від нашої культура, котра розвивала ся сама в собі. Тимчасом Хінцї в неодним нас вже давно перевисшили.

Єсьмо в Пекінї і хочемо познакомити ся докладно з хіньскою столицею та єї історією. Коли знаємо хіньску мову і хіньске письмо, то не треба нам до того навіть нїякого провідника, бо до того єсть книжка: „Хен-юан хі ліо“, з плянами і картами, видана ще під конець минувшого столїтя, віби хіньский „Бедекер“, але далеко старший від того німецкого провідника для подорожних. Се єсть звичайний короткий підручник; але хто би хотів мати докладнїйші інформациї, той знайде їх у величезній книзі: „І гіа-кю-вен“. Титул сей значить: „Старі перекази, які чувати під сонцем“ (значить ся про Пекін). Єсть то дїло, видане ще в 17-ім столїтю, а новійше єго видане з 1774 р. обнимає аж 120 томів. Єсть то докладна лїтопись Пекіну, якою не може повеличати ся нїяке европейске місто.

Зачнім отже від манджурского міста, котре має дуже широкі і простісенькі як лінії улицї та найкрасші будинки. В сїй части міста знаходять ся всї найвисші уряди а також і посольства. Коли увійдемо середною брамою з хіньского міста, то зараз по правій руцї єсть та часть манджурского міста, де стоять будинки европейских посольств. Ідучи простісенько дальше, приходимо до Гванґченґ або до жовтого міста, а звідси крізь велику браму входимо до Цу-Кінґ-Ченґ або до „сьвятого червоного міста“, де знаходить ся цїсарска палата. Єсть то сам осередок манджурского міста. Єго окружають високі на вісїм метрів мури з червоної цеґли, і від того назва: „червоне місто“. До сего міста не вільно нїкому входити і длятого називає ся оно також: „заказаним містом“. Червоні мури суть вкриті жовтими поливаними дахівками. Попід мур іде широкий окіп з водою, довгий довкола на 3600 метрів. В мурах сего міста суть чотири брами, на всї чотири сторони сьвіта, а перед кождою брамою єсть вибрукована площа, на котрій стоїть мармороза керниця. Кожда брама має три створи, з красними дашками понад ними. Середним отвором вільно входити лиш цїсареви, а бічні отвори призначені для достойників після їх ранґи. Тут знаходять ся палати цїсаря і єго двору, в котрих „син неба“ жиє з своїми шість тисячів жінками і невільницями та три чисячі евнухами, а друге тілько манджурскою ґвардією. Палати ті і павільони, з своїми величезними салями, ґалериями і підсїнями на стовпах та позолочуваними дахами і всїлякими різьбами, роблять величезне вражінє, але більше лиш з надворку, бо в середині суть дуже поєдинчо уряджені. Крім палати, в котрій мешкає цїсар, взглядно цїсарева, суть тут ще й будинки для мінїстрів, а окремий будинок єсть призначений на авдиєнциї. Лиш дуже мало кому з Европейців, по найбільшій части лиш послам дозволений приступ до сего міста.

Жовте місто має 7 кільометрів довкола і єсть обведене мурами, високими на 4 до 7 метрів. Се місто було первістно призначене для цїсарского двору. Ще й нинї знаходять ся тут приватні будинки, власність достойників цїсарского двору, але більшу єго часть займають прекрасні цїсарскі городи, штучно зроблені ставки і горби, променади, павільони та кіоски. По самій середині города, в північній стороні від червоного міста, знаходить ся т. зв. „вуглиний кінець“ або мейшан, о котрім розказують, що він зроблений з самого вугля, а то длятого, щоби в случаю облоги міста було в цїсарській палатї з чого огонь робити. На захід від сего кінця єсть ставок, на котрім в тім місци, де він найвузший, знаходить ся красний мармуровий міст, 220 стіп довгий, а спочиваючий на десяти каблуках. Ставок єсть вкритий прекрасними цьвітами льотосу, а по нім бро-

як я думаю, найбільше 7000 людий при собі. З тими людьми він боронить ся против армії при сполуці з заду з Оранією і проти Рендля, Брабанта, Метуена і Гунтера, паралїжує армію в Натали аж до Стандертона, і має против себе яких 80.000 анґлїйских вояків. А прецінь люди Девета не хоробрійші від наших; они не зорґанїзовані, не мають правдоподібно свого штабу, і гадаю, що всї транспортові средства, які они посїдають, є ті, що забрали їх від нашої армії. Як він се доконує? Будучі знатоки военної штуки будуть жалувати, що Бури не мають між собою жадного стратеґіка, який би списав всї ті его способи веденя війни, бо операції Девета а нікого иньшого стануть в будучности темою для кождого професора кінноти по військових школах заграницї. Єго методу будуть учити, его практику присвоювати собі. І як там з ним тепер не скінчить ся, коли він вже окружений майже із всїх сторін, то імя Девета увіковічнить ся на завсїгди для потомности“.

Новинки.

Львів дня 22-го серпня 1900.

— **Вписи учеників і учениць** до рускої 4-клясової школи ім. М. Шашкевича у Львові, ул. Скарбківска ч. 26, відбувати ся будуть в днях 29, 30 і 31 серпня, кождого дня рано від 9 до 12, а пополудни від 3 до 5 години.

— **В селї Горохолина**, богородчаньского повіта, замешкалі там Нїмцї наміряють попродати свої ґрунти і шукають купців. Горохолина має належати до заможнїйших сел повіта, може отже або там або в доокресних селах, як Похівка, Іваниківка або Грабовець, знайшли би ся люди, що закупили би ті ґрунти.

— **Цукроварня на Буковинї.** Аби скорше зголошувано ся з відповідними предложенями зі сторони продуцентів бураків до цукроварні, що має збудувати ся в Жучцї, президент Буковини казав в дорозї полїтичних урядів доручити всім громадам, двірским обшарам, парохіяльним урядам, шкільним управителям і знатнїйшим рільникам письма, де запрошує ся до участи в підприємстві.

— **Замах на власне житє.** Пишуть з Золочева: В недїлю рано, виправивши родину до костела, стрілив до себе секретар повітовий Тенчаровский зі стрільби. Набій розторощив щоку на дрібні куснї, так що непритомного відвезено до шпиталю. Лїкарі не тратять надії на подужанє. Се вже третий замах на свое житє.

— **Убийство.** На гостинци з Попелів до Борислава найдено перед кількома днями тїло мужчини в баюрі крови і в варварский спосіб зогиджене. Голова розбита, лице до непізнаня порубане, уха і губи відрізані. Доходженя виказали, що жертва того дикого морду називає ся Юрко Бойко і есть селянином з Бані котївскої, а морду мав допустити ся таки зять его Михайло Яцків, котрого увязнено.

— **Зараза на безроги** лютить ся в Борщеві і охрестности. В самім Борщеві вибито 400 штук. Намістництво вислало в борщівский повіт 4 ветеринарів.

— **Чесний злодій.** Недавно, як доносять „Моск. Вед.“ начальник слїдчої полїциї в Москві, п. Лебедев, одержав через почту грубий лист, в котрім містило ся 29 акций, украдених перед роком п. Ускокови. В куверті крім акций находив ся кусник паперу, записаний тими словами: „Я чесний злодій, а не такий урвитель, як мій спільник, котрий пересьвідчивши ся, що акций, які єму припали з крадїжи, не зможе спродати, спалив їх, або подер. Я пересилаю на ваші руки свою пайку акций, бо знаю, що они мають для п. Ускокова велику вартість і прошу їх доручити властителеви. — Панросийский злодій“.

— **Убийство вітця.** Зі Сасви камеральної, рудецкого повіта, пишуть про таку подїю: Тутешний господар Данило Буба оженив перед трема роками свого сина Федька і казав єму жити при собі. Син надармо допоминав ся, щоби его батько відділив з господарства, а в наслїдок сего приходило часто до колотнечі і бійки. Дня 16 с. м. тяжко побив Федько свого вітця, а той слїдуючого дня, в четвер, заціхвав сина до комарняньского суду. Але коли батько повернув з Комарна і поїхав на ніч за кіньми (з 17. на 18 с. м.), розгніваний син вийшов в поле і удусив батька. Щоби затерти слїди свого злочину, пустив Федько конї, з приколня, думаючи, що люди повірять, що то конї зірвали ся і старого могузом удусили. Другого дня рано найдено старого Данила волоченого кіньми по поли. Підозрінє упало сейчас на сина. Єго найдено і скованого відставлено до Комарна.

— **Горно в кишени.** В технїчних кругах говорять тепер богато про винахід, з помочию котрого можна дуже легко зробити таке тепло, яке есть хиба лиш в горнї, а котре доходить до звиш 3000 степенів. Винаходом сим есть „терміт“, порошок, котрий можна зовсїм безпечно носити навіть в кишени. Порошок той складає ся головно з алюмінїюм, а коли его посипати маґнезиєю, то він запалює ся і тогди дає таке сильне тепло, що грубі куснї металю, н. пр. желїза топлять ся від него як лїд від горячої води. Терміт став ся длятого дуже важним для шпайсованя шин, грубих рур, плит і т. п. Деякі технїки сут того погляду, що далось би навіть робити арматні кулї з термітом, котрі вдаривши в корабель розбивали би на нїм навіть найгрубші панцирні плити. Але у одної части промисловців викликав терміт немалу обаву. Ледви що удало ся винайти спосіб, як би можна забезпечити желїзні каси від тих злодіїв, що розбивають їх при помочи горіючого киеня, як вже розійшлась вість о терміті, котрий ще лекше топить желїзо і панцирні плити.

Господарство, промисл, торговля, гиґієна і вихованє.

Памятайте заздалегідь на зиму!

— Підосінь. Ще має господар повно роботи, що аж не може дати собі ради і не видить їй кінця та не добачує, як все довкола него прибирає поволи осінну одежу і в слїд за тим підходить щораз близше і зима, коли его заходи доходять до своєї цїли. Оттак серед роботи і трудів старіємось поволи і коли вже маємо надію, що будемо могли спокійно споживати овочі нашої працї, видимо нараз, що ми вже посивіли і що вже не довго нам бути на сїй земли. Ще зеленїють ся дерева, ще красують ся своїми овочами, ще припікає сонце з погідного неба, але ми вже відчуваємо, що в цїлій природі настає якась зміна, що

дять журавлї та плавають всїлякі водні птицї.

Коли вийдемо середною брамою Чіен з хіньского міста до Манджурского і возьмемо ся зараз на право, маємо перед собою европейску часть міста, в котрій містять ся посольства. Найблизше від головного входу есть американьске посольство; трохи дальше на всхід від него, майже під самим середним муром есть будинок посольства нїмецкого, трохи дальше на північ від сего будинок француского посольства а ще дальше майже під самим жовтим містом есть анґлїйске посольство, а коло него российске. Найдальше на півночи в зовсїм окремій улици знаходить ся будунок бельґійского посольства, а недалеко від него есть шпиталь льондоньского товариства місийного. Будинки всїх посольств суть то доми партерові, обведені довкола високими мурами, між котрими знаходять ся просторі городи. Ся обставина поясняє нам, длячого посольства підчас революциї в Пекінї могли так довго держати ся і успішно боронити ся від напастників.

Коли вийти з европейскої части міста, широкою улицею, що іде в простісенькій лїнії від третої на всхід брами в мурі межи хіньским а манджурским містом аж на сам конець Пекину, то недалеко від бельґійского посольства, минувши величезні тріюмфальні ворота прийде ся до хіньского уряду заграничного знаного нинї в цїлім сьвітї під назвою Цунґлї-ямен. Уряд сей то не мінїстерство справ заграничних, як би то дехто у нас думав, але рада зложена з десятьох членів, найвисших хіньских достойників під проводом князя Ченґа, котру установлено ще в р. 1861 для всїляких переговорів з заграничними послами. Будинок сего уряду лежить на боцї від головної улицї, при улици Ченце. Хто приходить до сего уряду, мусить передовсїм подати велику червону карту візитову, на котрій есть виписане хіньскими буквами его імя. Коли вже все готове до принятя, отвирають ся дверї і гостя впускає воротар до середини. Довгою критою ґалерією входить ся тепер на друге подвіре, де есть великий партеровий будинок, в котрім відбуває ся принятє. Звідтам ведуть знов через криту ґалерию на трете подвіре, засаджене деревами, на середині котрого есть павільон окружений штучними скалами і печерами. Цїлий павільон має замість стін деревляну решітку, обліплену кореаньским прозорим папером, котрого в Хінї уживають замість скла до вікон. Знадоба в тім павільонї есть дуже поєдинча. По середині стоїть великий круглий стіл, полякерований на чорно, а довкола него стоять софки на дві особи, крісла і лавки. Кажуть, що Хінцї умисно так дуже поєдинчо урядили сей павільон, щоби тим показати свою легковажність для заграничних дипльоматів. Скоро вже зійдуть ся члени сего уряду і дипльомати заграничні, служба, котрої тут повно увихає ся, подає чай і папіроси. На даний знак служба виходить і розпочинають з великою церемонією наради.

У всхідній части манджурского міста майже під самим муром, що окружає місто, есть славна цісарска звіздарня, основана ще 1279 р. монґольским цісарем, котрий спровадив сюди арабских астрономів. Від тої пори переходив уряд цісарских астрономів у Магометан з батька на сина, аж з початком 17-го столїтя зявили ся в Пекінї Єзуїти і уміли так собі позискати цісаря Чоун-че, що той зробив їх своїми астрономами. Найбільша заслуга в тім була Єзуїта о. Вербіста. В який спосіб Єзуїти дістали в свої руки сей так важний в Хінї уряд, розповідають таку історию: Араби бояли ся, щоби не стратили свого уряду і казали, що Єзуїти не знають ся зовсїм на звіздарстві і що лиш они такі мудрі. Цісар не знав кому вірити і зробив таку пробу. Одного вечера казав перед муром від полудневої сторони уставити шість тичок в той спосіб, що кожда творила з муром инший кут та казав тепер Арабам і Єзуїтам обчислити, в котре місце буде в полудне падати тїнь на мур від тих тичок. До тої роботи лишив він їм час аж до всходу сонця. Єзуїти могли то легко обчислити і о. Вербіст одержав уряд президента трибуналу математики. Той учений Єзуїт казав опісля вилити з бронзу всї ті прилади астрономічні, котрі лишили ся аж до нинїшного дня. Між иньшими казав він вилити з бронзу ґльобус неба маючий в промірі шість стіп, на котрім суть пороблені звізди в такім порядку як їх видко на небі. Ґльобус той важить більше як 2000 фунтів, а мимо того дає ся легко обертати і уставити за кождий раз в таке положенє як того потреба. Він спочиває на підставі, котру двигають чотири змиї прекрасної роботи. Від коли прогнано Єзуїтів, значінє пекіньскої звіздарні підупало а нинїшні астрономи то лиш прості ворожбити, котрі із звізд мають означати догідну або недогідну пору для якогось важного дїла, до котрого цісар задумує взяти ся та означати щасливу пору для справ цісарского дому. Але іменно длятого вплив їх на цісарскім дворі есть великий.

Ті астрономи під проводом якогось князя з цісарского дому суть також видавцями урядового двірского календаря, в котрім означують си наперед всї важнїйші подїї на кождий місяць. На три місяці перед новим роком мусить бути той календар готовий а примірники, призначені для урядників виносять з друкарнї з торжественною процесиєю і несуть до правительственної палати, де їх відтак роздають всїм присутним цивільним і войсковим мандаринам та розсилають на провинцию. Давнїйше висилано той календар також до Кореї. Звідтам приїздила по него цїла каравана зложена з кількасот возів, котра везла для хіньского цїсаря і его

слабне тота сила, котра з весною приносила землі відроджене; нас збирає немов страх, що вже недалекий час, коли все покриє ся снігом і ледом. Дбаючий і запопадливий господар добуває тепер всіх сил, щоби придбати як найбільше запасів на зиму і поставити як найліпшу основу під нову роботу, нове житє, яке настане знов, коли сніги і леди щезнуть. От таке то й ціле наше житє! Працюємо без упину, а коли оглянемо ся, що вже нам недалекий конець, добуваємо ще послідних сил щоби бодай підготовити добру основу для грядущого по нас молодого поколїня, коли вже нам самим годі споживати овочі наших трудів, нашої праці. От-так памятаймо заздалегідь на зиму.

— Спасане конюшини в осени уважають деякі господарі за кориснійше і догіднійше, як кошене, а то іменно длятого, що не ма видатків на косаря, і що конюшина по спасаню ліпше розрастає ся, як по скошеню. При тім єсть ще й та користь, що товар придопче конюшину і она длятого не так легко вимерзне. Але при спасаню молодого конюшиниска треба бути осторожним, а іменно треба передовсім уважати, щоби слабу конюшину не завчасно спасати, а відтак і не виганяти тілько товару, щоби він таки всю конюшину вискубав. Найдальше до початку падолиста треба перестати спасати конюшину. Наконець треба й то памятати, щоби на занадто легких ґрунтах не виганяти до спасаня вівці, бо они ступаючи тонкими ногами, так сказати би, випорпують конюшину, котра відтак легко вимерзає.

— Загвозджений кінь кине ся зараз при підковуваню, бо гвізд влїз єму в мясо, а по підкованю зачинає він зараз куляти. Тогди треба підкову відорвати, місце то, де він загвожджений, котре пізнати по тім, що там дрібочку крови виступає, виполокати карболевою водою і заліпити густим воском. Однакож найчастійше показує ся загвозджене аж по кількох днях, а то длятого, що гвізд вбитий по при саме мясо, тисне на него, і оно за кілька днів зачинає гнити. В такім случаю треба підкову здоймити, дотичне місце ножем від копит отворити, випустити матерію, робити через кілька днів студені оклади, і наконець промивати рану карболевою водою.

— Оброблене землі під зимові засіви вимагає і доброго знаня сеї роботи і труду та й трохи видатку, коли того потреба. Озиме збіже щоби добре розвинуло ся в стебло і зерно, потребує значної скількости азоту і фосфорового квасу. Земля, де була люцерна, конюшина, або бобик, особливо коли ще була навожена томасівкою або каінітом, має подостатком поживи, бо в нїй лишають ся останки тих ростин. Коли же треба ужити обірника, котрий має бути приораний зараз під засів, то треба на то уважати, щоби він був добре перегнилий і щоби земля не була за надто пухка. По конюшині і траві треба поле під жито кілька разів переорати. Однакож на легких полях пісковатих досить раз зорати а відтак за дві або три неділї заволочити поле два або три рази і сїяти. Але найважнїйша річ при управі озимого збіжа в тім, щоби підобрати найдогіднїйшу пору до сїяня. В тім і найбільша штука, а нераз треба просто вгадувати ту пору. Лиш той господар, що з року на рік добре уважає на всї зміни в природі і їх собі запамятує, не буде зовсім навгад робити. Час засіву вибирає ся після клїмату; де студенїйше там треба скорше сїяти, де теплїйше, там пізнїйше. Взагалї треба на то уважати, щоби озимі засіви покінчити перед тим часом, коли пересічна теплота буде вже лиш 5 степенїв Цельзия, в котрій ростини перестають рости. Звичайно сїє ся озимий ріпак і інкарнатка вже в серпни, озиме жито, пшениця, конюшина під озиме збіже сїють ся від половини вересня до половини жовтня. Але сїють иноді ще пізнїйше. Під пшеницю повинно поле бути дуже чисте і его треба кілька разів переорати; послідний раз треба зорати на довший час перед засівом, щоби земля мала час добре осїсти і пшениця була забезпечена від вимерзаня. По конюшині особливо кількалїтній і на сухих ґрунтах треба два рази орати, перший раз глубше. На вогких ґрунтах оре ся мілче але землю треба привалкувати. Гноїти треба при першім ораню.

Переписка господарска.

Ів. Дмит. в Греб.: Яблока найліпше переховувати через зиму в сухій пивници, на відповідних до того столах зроблених або з лат (тогди воздух переходить шпарами межи латами) або з дошок, а тогди сипле ся на них верству чистого сухого піску і складаєсь яблока одно побіч другого. Хто не має пивниці може складати в коморі, на поличках, котрі треба зробити собі так: 4 дручки або лати відповідно високі і збиті в горі і в долинї поперечками так, щоби поставлені сторцом творили нїби велику паку, або шафу (клїтку без стїн). З двох противних сторін прибиває ся до тих лат листви, на котрі кладе ся дошки і так робить ся полички з долини аж під сам верх. Можна би також укладати яблока верствами в широкі діжі, присипати половою а діжі держати в стебнику. — На другі питаня відповідь пізнїйше.

Вісти господарскі, промислові і торговельні.

— До п. Івана Плейзи в Турці під Коломиєю: З приятностию заявляю що обстальований Вашого виробу млинок „Новий Модель" єсть під кождим взглядом практичний, відзначає ся красною і солідною роботою а передовсїм великою дешевостию. — Петранка 30/3 1900. — З почтением: Порфірий Руденьский, гр. к. парох.

— **Ціна рогатої худоби** на віденьскім торзї. На торг 20 го серпня пригнано рогатої худоби призначеної на заріз 5524 штук, між тим з Галичини 189, з Буковини 169 штук. — Торг оживлений. Галицкі воли плачено: пріма 72 до 78 К.; секунда 66 до 71 К.; терция 60 до 65 К., вимково плачено по — до — К. — Підтучені воли селяньскі плачено по 50 до 62 К.; — бугаї і корови по 48 до 72 К. за метричний сотнар живої ваги.

— **Ціна збіжа.** У Львові дня 21 серпня. Пшениця 7·50 до 7·70 Кор.; жито 5·90 до 6·20; овес 6·00 до 6·20; ячмінь пашний 5·25 до 5·50; ячмінь броварний 6·50 до 7·—; горох до вареня 7·50 до 12·—; вика —·— до —·—; сїмя льняне —·—до—·—; сїмя конопельне —·— до —·—; біб —·— до—·—; бобик —·— до—·— гречка 7·50 до 8·00; конюшина червона —·— до —·—; біла —·— до —·—; тимотка —·— до —·—; шведска —·— до —·—; кукурудза стара —·— до —·—; хміль—·— до—·—; ріпак новий 12·50 до 12·90. Все за 50 кільо loco Львів. — В Чернівцях дня 20 го серпня: Пшениця 8·15 до 8·25; жито 6·15 до 6·30; ячмінь броварний 6·75 до 7·25; овес 5·40 до 5·60; кукурудза готова 6·40 до 6·50; ріпак готовий 13·— до 13·25. Все за 50 кільо loco Чернівці.

достойників великі і дорогі дарунки а в заміну за то забирала календар домів.

Зараз побіч звіздарні єсть величезний будинок призначений для тих кандидатів, що мають робити іспити. Будинок той містить в собі 12000 комірок, а в кождій з них замикають одного кандидата на цїлий той час, коли він робить письменний іспит. Кождий кандидат дістає через цїлий час іспитів ціле удержане на кошт держави. Наука і іспити то у Хінців найважнїйша річ. У них нема анї родової анї нїякої иншої шляхти а висшість і більше значінє та честь здобуває собі кождий лиш наукою. Лиш наука, а не родове походжене або яка протекция дає приступ до всіх найвисших становищ в державі. Чим хто більше учений, тим більше має він значінє як межи людьми так і в урядах і судах. Чоловік з висшим образованем не обовязаний в суді падати перед судиєю на коліна і дотикати чолом до землї, его невільно також засуджувати на кару тїлесну. Хто здав іспит, дістає відповідно до свого знаня титул, а той титул вільно єму виписати на великій таблиці і вивісити над своїми дверми. Взагалї наука в Хінї має так велике значінє, що родителї уважають собі за святий обовязок дбати о то, щоби їх дїти учили ся. Длятого в Хінї не знають примусу шкільного і нема неписьменних людий. Там кождий мужчина хоч би й найпростїйший зна уміє написати бодай 500 знаків, котрі вистарчні для него в щоденнім житю. Загальне народне образоване в Хінї стоїть длятого висше як в котрій небудь европейскій державі. Той лад удержуєсь в Хінї вже звиш півтора тисячи лїт.

До іспиту в Пекінї зголошує ся нераз і 14.000 кандидатів, а всї они суть тогди гостями цїсаря. Іспити тревають три днї. До висшого іспиту буває звичайно допущена ледви десята часть всїх кандидатів, а кождий, що здасть той іспит, одержує титул Ценце, що відповідає нашому титулови „доктор". Найвисший іспит перед цїсарем здають лиш самі вибрані кандидати, а кождий, що его здасть, дістає титул „Поет і історик цїсарского двору". Того рода учені мають вступ до академії Ганлїн, а окремі післанцї оповіщують їх імена по всїх провінциях держави. Таким людем віддають всї найвисшу честь.

В північній стороні манджурского міста, вже близько північного муру і недалеко від брами Антинг єсть сьвятиня Кинфуция, основателя хіньскої релїгії державної. Єсть то величезний будинок на підвисшеню, до котрого виходить ся широкими сходами, а котрий вкриває подвійна на боках каблуковато повигинана криша. Середину того будинку займає величезна, красно прибрана сьвітлиця, в глубинї котрої знаходить ся табличка того великого учителя. Із стелї звисають дорогоцінні памятки, які тут складали від найдавнїйших часів хіньскі цїсарі. При входї до присїнка сеї сьвятинї знаходять ся тут круглі ґранітові камені подібні до бубнів, на котрих находять ся всїлякі написи, походячі ще з осьмого столїтя перед Хр. Імена всїх тих, що здали висший іспит виковують ся тут в камени і лишають ся на вічні часи. Єсть то найбільша честь, якої лиш може жадати собі хіньский учений. Звичайно складають тут Конфуцеви на жертву овочі; лиш коли сам цїсар приходить віддати честь Конфуциеви, ріжуть тут на жертву кілька молодих зьвірят.

(Дальше буде).

ТЕЛЄҐРАМИ.

Река 22 серпня. Поліция арештувала францускoutput анархіста Саняка під закидом обиди Маєстату. Саняк хотів виїхати до Відня.

Триєст 22 серпня. Вчера арештовано тут портиєра готелю „де ля Віль" Панцаволяту за анархізм. Він мав зносини з арештованим тут анархістом, також портиєром, Джаннім.

Букарешт 22 серпня. Арештовано тут Болгарина Георґієва з комітету македоньского, що хотів убити префекта поліциї Дебреску. Найдено при нїм револьвер і штилет.

Рим 22 серпня. Приїхав сюди вчера вечером ґен. Вальдерзе. Нинї буде на авдиєнциї і на снїданю у короля, а відтак виїде до Неаполи, звідки удасть ся з штабом до Хіни.

Вашинґтон 22 вересня. Тутешнє японьске посольство одержало вість з Токіо, що в Пекінї часть хіньских войск схоронила ся до цїсарских палат. Японцї, що мали приказ займити цїсарскі палати стрітили опір. Борба веде ся доси.

За редакцию відповідає: Адам Краховецкий

TYGODNIK MÓD I POWIEŚCI

Ілюстрована часопись для женщин.

БЕЗПЛАТНО

4 томи повісти

Клим. Юноши **„Внучок“** — А. Мечника **„Ованес Огана“** — К. Лясковского **„Зужитий“** — Ст. Аріеля **„Улуди“**

за кождий чверть рік том

одержать як „ПРЕМІЮ“ передплатники галицкі.

„TYGODNIK MÓD I POWIEŚCI“ в будучім 1900-тім, а в 42-ім році істнованя буде виходити під тим самим як досв літературским напрямом, з задержанєм і на будуче дотеперішного отрудництва в специяльних відділах видавництва.

MODY PARYSKIE

(2.000 рисунків і 12 великих аркушів з кроями і взірцями робіт жіночих) і

GOSPODARSTWO DOMOWE,

завдяки котрим наша часопись независимо від заспокоєня потреб ума образованої женщини, запевнює їй практичну косенність ствердженої вартости.

Обітниць богатих на слова, заповідань улїпшень і реформ, якими визначують ся більше менше всї проспектові оголошеня, уникали ми доси з принципу. Тим менше могли би ми уживати їх тепер, коли читаюча публика відповіла на проявлений в Tygodnik-у напрям дійстними доказами признаня, становлячими для редакциї цінну заохоту до постійности на обібраній дорозї.

Одинокою обітницею з нашої сторони, а радше сказавши, одиноким зобовязанем, яке приймаємо, єсть стояти і дальше на основі тих пересьвідчень, котрі нині вільно нам вже уважати тревалим звеном між часописию а читателями, а подаючи їм інформациї з проявів дійстного житя, вибирати зпоміж них лише ті, яких вартість і вплив на суспільність власну або чужу признаємо. Ту задачу хочемо виповнити як доси без тїни упереджень, сторонничої ненависти і взгляду на личний інтерес.

То всьо, що вільно нам нині сказати о дусї і напрямі нашої працї на будуще.

Не спускаючи з уваги печалявого і безперервного постійного забезпеченя сотрудництва нашої часописи, маємо сказати кілька слів о тім, що ми в відділї белетристики приготовили для „TYGODNIK-A MÓD I POWIEŚCI“ на будуючий рік.

Маєм запевнені працї: *Мариї Родзевичівної*, *Віктора Гомулицкого*, *Володислава Ст. Рей монта*, *Севера (Ігн. Мацїйовского)*, *Володислава Уминьского* і многих инших.

В відділї поезиї звістні читателям пера: *Казимира Глиньского*, *Миріяма*, *Лянгого*, *Ор-Ота* і инших, обіцяли нам свої твори на слідуючий рік.

Розпочинаємо рік 1900 двома творами повістевими:

Волод. Ст. Реймонта
повість п. з.:
І по многих днях. — І по многих лїтах....

Севера
повість п. з.:
Леґенда.

Условія передплати разом з премією:

У Львові і Кракові:	
Чвертьрічно	1 зр. 80 кр.
Піврічно	3 зр. 60 кр.
Річно	7 зр. 20 кр.

В Галичинї з почтовою пересилкою:	
Чвертьрічно	2 зр. 20 кр.
Піврічно	4 зр. 40 кр.
Річно	8 зр. 80 кр.

Редактор ЯН СКИВСКИЙ.

Передплату для ЛЬВОВА і ГАЛИЧИНИ приймає, числа оказові і проспекта даром висилає

Головна Аґенция і Експедиция „TYGODNIKA“ у Львові

Пасаж Гавсмана ч. 9 і всї книгарнї і контори письм.

З друкарнї В. Лозиньского — під зарядом В. І. Вебера. (Телефона число 569).